

Kognitīvo procesu izpēte klīniskajā psiholoģijā

Jeļena Lučkina, Mg.psych., klīniskais psihologs

PSIHOLOGĪJA

... Zinātne, kas pēta cilvēka vai cilvēku grupas psihi un psihiskas darbības izcelsmi, attīstību un funkcionēšanas likumsakarības ...

KLĪNISKĀ PSIHOLOĢIJA

Klīniskais psihologs izmantojot psiholoģiskus principus palīdz labāk izprast, iepriekš noteikt un uzlabot cilvēka funkcionēšanas intelektuālas, emocionālas, bioloģiskas, psiholoģiskas, sociālas un uzvedības aspektus.

Izziņa / Emocijas / Uzvedība

KLĪNISKĀ PSIHOLOĢIJA

- **Klīniskā psiholoģija** ir psiholoģijas nozare, kas iekļauj zināšanas, prasmes un pieredzi, lai **sniegtu atbilstošu psiholoģisko palīdzību dažādu garīgo, emocionālo un uzvedības traucējumu, kā arī psiholoģisko problēmu gadījumos** (psiholoģiskā izpēte, traucējumu mazināšana vai to iespējama novēršana, problēmu risināšana, profilakse).LKPA.
- **Klīniskais psihologs** ir speciālists, kura galvenās darbības jomas ir **psiholoģiskā izpēte, psiholoģiskā konsultēšana, iepriekšējās izmeklēšanas un tiesas darbs, pētniecība, izglītošana** un sabiedrības garīgās veselības nostiprināšana.

PSIHOLOĢISKĀ IZPĒTE

Psihologiskā izpēte – psihologiskā pakalpojuma veids, kurā tiek **izstrādātas un izmantotas dažādas psihologiskās metodes** (testi, anketas,

intervijas u.c.) savstarpējo attiecību grupās un

indivīda **psihisko procesu,**

stāvokļu un **personības**

īpatnību noteikšanai un

novērtēšanai. (LKPA)

THE TOOTHPASTE PERSONALITY TEST

IMPULSIVE,
LIFE OF THE
PARTY

THRIFTY,
PRONE TO
DEPRESSION

STUBBORN,
SLOW WITTED

ANTISOCIAL,
BAD BREATH

marks

PSIHOLOGISKĀ IZPĒTE =

Psihisko procesu izpēte

+

Sociālas un emocionālas sfēras izpēte

+

Personības izpēte

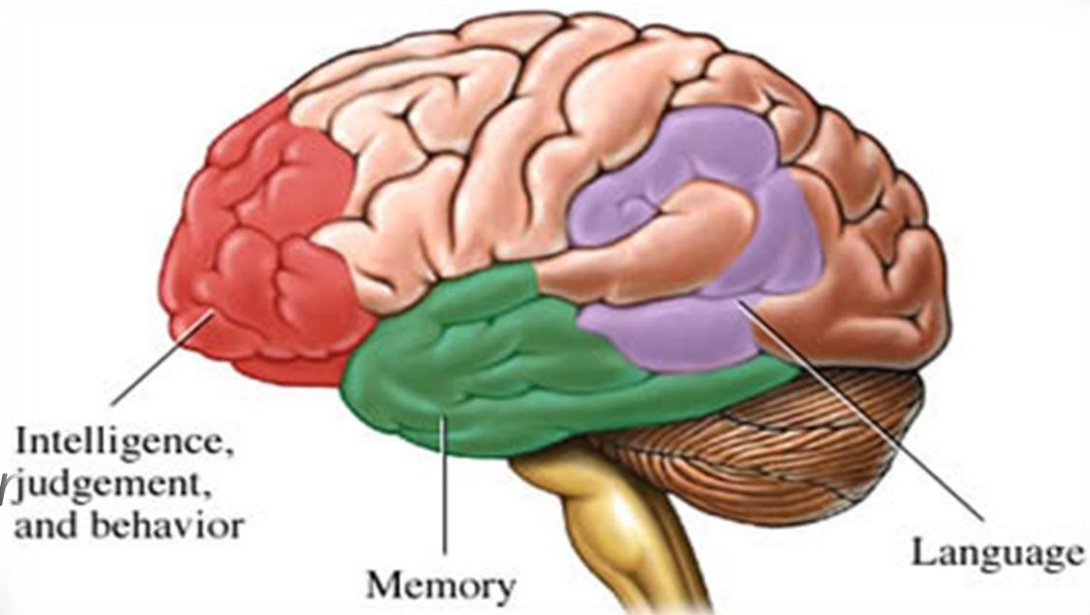
**Dzīves vēstures un
anamnēzes ievākšana**

**Pieprasījuma
izvērtēšana**

KOGNITĪVO PROCESU IZPĒTE I

- **Augstākie psihiskie procesi (mental processes):**
uztvere, uzmanība, atmiņa, runa, domāšana
- **Vadības funkcijas (executive functions)** – regulē, kontrole un organizē psihiskus procesus un uzvedību:
impulsu kontrole, elastīga domāšana, darba atmiņa, selektīva uzmanība, prioritātes noteikšana, iniciatīva...

KOGNITĪVO PROCESU IZPĒTE II

- Psihisku procesu organizācijas aktualizācija, kuru izmanto cilvēks savos darbībās/aktivitātes procesos un to darbības motīvi, lai noteiktu psihisku procesu īpatnības, dinamiku un traucējumus.
- Vairāku dažādu metožu rezultātu apkopojums atspoguļo psihisku procesu dinamikas un virzības saglabāšanu un traucējumu.
- Pamatā kvalitatīvs raksturojums

KOGNITĪVO PROCESU IZPĒTE III

- Psihisku procesu traucējumu atspoguļo: personas psihiskas funkcionēšanas, neatkarības un aprūpes līmeņi.
- Katrs psihisks process ņemt vērā kā atsevišķi, tā arī savstarpēja procesu mijiedarbības likumsakarība dažādos dzīves apstākļos.
- Viens simptoms varētu būt izraisīts ar dažādu mehānismu darbību.
- Rekomendācijas un rehabilitācijas aktivitāšu noteikšana.

IZPĒTES METODES

- **Skrininga metodes** – MoCa, MMSE, MiniCog...
 - + Ātra, īsa, agrīnu traucējumu noteikšanai; norāda uz dziļāku kognitīvo procesu izpētes nepieciešamību
 - + Vai kognitīvas funkcijas ir traucētas - Jā/Nē
 - Nav piemērota cilvēkiem ar runas traucējumiem
 - Maz jūtīgi pret vecumu, izglītības līmeni, valodu.
 - Nediagnosticē specifisku traucējumu/patoloģisku stāvokli
 - Nav ieteicama kā dinamiskas novērošanas metode

IZPĒTES METODES

- **Psiholoģiskā izpēte** – klīniskā intervija, novērošana, dokumentācijas analīze, anamnēze ievākšana, citu speciālistu atzinumi/sadarbība, atsevišķas metodes psihisku procesu/personības/emocionālas sfēras izpētei.

PALDIES !

